

VIDARKLINIKEN 2016

Årsberättelse
Stiftelsen Vidarkliniken

Järna, Mars 2017
Eva-Lisa Olsson, verksamhetschef

Kontakt:
info@vidarkliniken.se

VIDARKLINIKEN

EN UNIK KOMBINATION AV SKOLMEDICIN
OCH ANTROPOSOFISK LÄKEKONST

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Om Vidarkliniken</i>	2
<i>Vidarklinikens vision och verksamhet</i>	2
<i>Stiftelsen Vidarkliniken</i>	2
<i>Unik och patientsäker vård</i>	2
<i>Ledning och organisation</i>	2
<i>Kvalitets- och miljöarbete</i>	2
<i>Personal</i>	3
<i>Vidar Vårdcentral</i>	3
<i>Rehabiliteringssjukhuset Vidarkliniken</i>	3
<i>Beläggning</i>	3
<i>Utvecklingsområden</i>	3
<i>Forskning</i>	4
<i>Utbildning</i>	4
<i>Studiebesök under året</i>	5
<i>Kulturprogram</i>	5
<i>Viktiga händelser</i>	5
<i>Regeringsbeslut om läkemedel</i>	5
<i>Revisionsrapporter</i>	5
<i>Avtal upphör</i>	6
<i>Anpassningar inför 2017</i>	6
<i>Femårsöversikt</i>	7

Om Vidarkliniken

Vidarklinikens vision och verksamhet

Vidarklinikens vision är att

Vara väl känd för vård som berör och som präglas av djup respekt för varje människas unika behov och förmåga.

Vidarklinikens ändamål är att utan vinstsyfte bedriva hälso- och sjukvård som kompletterar de gängse metoderna inom skolmedicinen med antroposofiska terapier och läkemedel.

Vidare skall Vidarkliniken bedriva vetenskaplig forskning gällande antroposofisk medicin och behandling.

Vidarkliniken har också ett ansvar för att bedriva utbildning inom antroposofisk läkekonst.

Stiftelsen Vidarkliniken

Stiftelsen Vidarkliniken leds av en styrelse som har det övergripande ansvaret som vårdgivare för rehabiliteringssjukhuset Vidarkliniken i Ytterjärna, husläkarmottagningen Vidar Vårdcentral i Järna, samt öppenvårdsmottagningar i Stockholm och Norrköping.

Unik och patientsäker vård

Stiftelsen Vidarkliniken har under året fortsatt erbjuda den unika och patientsäkra vård man under lång tid byggt upp, och även arbetat med att skapa en ledande roll inom integrativ rehabilitering i svensk hälso- och sjukvård.

Den antroposofiska integrativa vården som Vidarkliniken erbjuder utgår från konventionell medicin som utvidgas med ett antroposofiskt perspektiv. Vården bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet och ges av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal i samråd med patienten. Kraven på hög patientsäkerhet enligt Patientsäkerhetslagen följs.

Patientnöjdheten har under året, liksom tidigare år, varit hög såväl inom rehabiliteringssjukhuset Vidarkliniken som på Vidar vårdcentral.

Patientsöktrycket har fortsatt varit högt.

Ledning och Organisation

Ledningsfunktionerna tas tillvara genom styrelsen, verksamhetschef och verksamhetschefens ledningsgrupp.

Styrelsen har under året haft sammanträden drygt en gång per månad.

Verksamhetschefen är ansvarig för den löpande förvaltningen av verksamheten utifrån styrelsens direktiv.

I ledningsgruppen ingår medicinskt ledningsansvarig läkare samt vård- och kvalitetschef, terapi- och kulturchef, personalchef, ekonomichef och vårdcentralschef.

Ledningsgruppen bistår verksamhetschefen genom sin tvärprofessionella kompetens och har en samordnande funktion i verksamheterna.

I kommunikation mellan styrelse, verksamhetschef, ledningsgrupp och medarbetare eftersträvas en hög transparens i viktiga vård- och utvecklingsfrågor.

Kvalitets- och Miljöarbete

Ansvariga inom Vidarklinikens verksamheter har under 2016 fortsatt att utveckla kvalitetssäkringsarbetet i enlighet med Patientsäkerhetslagen och Socialstyrelsens föreskrifter kring ledningssystem.

Kvalitetsledningssystemet aktualiseras kontinuerligt och målsättningen är ett system som är tydligt, genomgående och som lever i organisationen.

Rehabiliteringssjukhuset Vidarkliniken och Vidar Vårdcentral eftersträvar samma rutinsystem för att förenkla och kvalitetssäkra patientarbetet.

Sjukhuset är AnthroMed-certifierad, en internationell standard för klinisk antroposofisk medicin, och inom verksamheten arbetar man

systematiskt med kvalitet även vad gäller antroposofisk medicin.

Båda verksamheterna är miljöcertifierade enligt ISO 14001 sedan 2011. Den genomförda miljörevisionen under 2016 visade att miljöledningssystemet är levande och lätt tillgängligt för medarbetarna.

Personal

Den 31 december 2016 hade Vidarkliniken, inklusive Vidar vårdcentral, 104 medarbetare motsvarande ca 84 heltidstjänster. 80 % av de anställda var kvinnor och 20 % män. Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda var 80,76 %. Medelåldern var 54 år.

Låg personalomsättning kännetecknar båda verksamheterna.

Ny verksamhetschef och medicinskt ledningsansvarig läkare tillträdde den 1 september.

Under hösten gjordes neddragningar av personal inom administration, lokalvård och vaktmästeri i Ytterjärna, samt vårdpersonal på öppenvårdsmottagningarna i Stockholm och Norrköping och en leg psykoterapeut på Vidar Vårdcentral.

Vidar Vårdcentral

Vidarklinikens husläkarmottagning Vidar vårdcentral startades år 1994 och har nu funnits i tjugotvå år. Den har vuxit till en komplett vårdcentral med kontinuerligt ökande antal listade husläkarpatienter.

På Vidar vårdcentral arbetar leg läkare, leg sjuksköterskor och vidarutbildade distriktssjuksköterskor, leg psykoterapeuter, undersköterska, medicinska sekreterare, socionom/rehabkoordinator och receptionist.

Vårdcentralen fick en ny ledning i april 2016.

Här finns specialistkompetens inom allmänmedicin och barnmedicin och man har också diabetes-, distriktssköterske- och astma/kolmottagningar. Även hemsjukvård och psykoterapi erbjuds inom husläkaruppdraget.

Vårdcentralen har två ST-läkare.

5200 patienter var under 2016 listade på vårdcentralen.

Inom Stockholms Läns Landstings mätningar rankas Vidar Vårdcentral på plats 5 när det gäller

patienttillfredsställelse, och plats 1 när det gäller patientbemötande.

Vidar Vårdcentral har lägsta antibiotikaförskrivning i Södertälje.

Rehabiliteringssjukhuset Vidarkliniken

På rehabiliteringssjukhuset Vidarkliniken erbjuds kvalificerad vård och rehabilitering inom stressrelaterade sjukdomar och psykisk ohälsa, långvariga och omfattande smärttillstånd, svåra somatiska och kroniska invärtesmedicinska sjukdomar samt cancer.

Vårdpersonalen på Vidarkliniken är utbildade leg läkare, leg sjuksköterskor, leg fysioterapeuter, leg psykolog, leg dietist, undersköterskor, medicinska sekreterare samt diplomerade antroposofiska konstterapeuter och läkeurymister.

Under 2016 har patienter kommit till Vidarkliniken via avtal med Stockholms läns landsting, Västra Götalandsregionen, Region Skåne samt Östergötlands, Sörmlands och Jönköpings landsting. Även privatbetalande patienter har erbjudits vård.

Avtalsuppföljning har skett tillsammans med samtliga landsting/regioner med personliga möten alternativt telefonuppföljning vid ett eller flera tillfällen under året.

Remissflödet till sjukhuset har varit stadigt under flera år, och under 2016 hade kliniken 1153 remisser till slutenvård.

Beläggning

Under 2016 har totalt 657 vårdtillfällen med 12029 vårddygn genomförts. Av dessa finansierades huvuddelen av landsting/regioner.

Medelbeläggningen i slutenvården var 30,5 patienter per dygn för hela året.

Medelvårdtiden var 18,3 dygn.

Utvecklingsområden

Medicinskt ledningsansvarig läkare har tillsammans med övrig vårdansvarig personal utvecklat vårdprogram att motsvara 2017 års kriterier. Det gäller vårdprogrammen Stockholms Läns Landstings 12-dagars vårdprogram, Specialiserad Onkologisk Rehabilitering, samt vårdprogram för Rehabilitering, Smärta och

Utmattningsyndrom. Nya broschyrer har tagits fram för båda vårdprogrammen.

Patienters erfarenhet av den vård de erhållit –via utvärderingar och dialog i samband med vårdavslut- har varit en viktig del av utvecklingsarbetet under hösten.

Det standardiserade icke sjukdomsspecifika mätmaßtet EQ-5D har även 2016 använts för samtliga patienter i slutenvården som en uppföljning av patienternas hälsotillstånd i samband med in- och utskrivning samt efter tre och nio månader (se *Vidarkliniken 2015 - Hälsorelaterad livskvalitet och självskattad hälsa [EQ-5D]*).

Extra resurser har under 2016 satsats på patientsäkerhet, patientnöjdhet och avvikelshantering, vilket bidragit till att ökat antal avvikelser skrivits under året.

En åtgärdsplan inlämnades till Stockholms Läns Landsting under hösten runt utvecklingsområden som uppmärksammats under en revision, framför allt runt dokumentation och journalföring.

Deltagande i ett e-hälsoprojekt påbörjades i samverkan med FAMNA (medlemsorganisation inom idéburen vård).

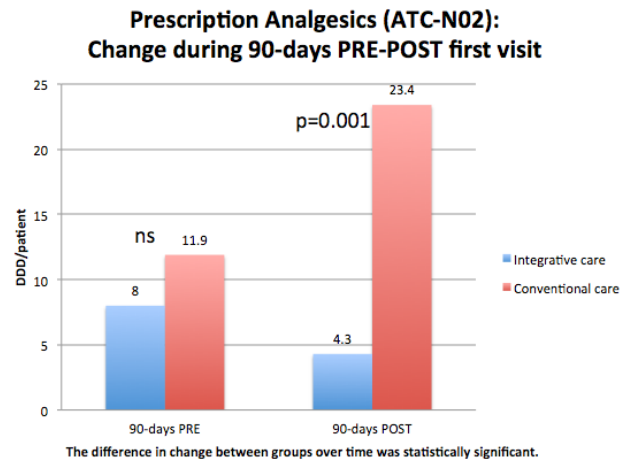

Forskning

Även under 2016 har IC – Integrative Care Science Center bedrivit forskning på antroposofisk integrativ medicin som redan under 2015 innefattade följande studier på Vidarkliniken:

- I en jämförande registerstudie har forskare visat att användningen av smärtlindrande läkemedel efter 90 dagar minskade till hälften för smärtpatienter som fått integrativ vård hos Vidarkliniken. I studien jämförde man också med motsvarande, matchade patienter som fått ”vanlig vård” där förskrivningen av smärtläkemedel istället nästan fördubblades. Studien publicerades i den ansedda internationella vetenskapliga tidskriften PLOS ONE.

Sundberg T, Petzold M, Kohls N, Falkenberg T. Opposite drug prescription and cost trajectories following integrative and conventional care for pain - a case-control study. *PLoS One*. 2014 May 14;9(5):e96717. doi: 10.1371/journal.pone.0096717. eCollection 2014.

- Antroposofisk integrativ medicin i Sverige (AIMS) - jämförande retrospektiv registerforskning kring patienter med stress och kronisk smärta.
- Existentiellt vårdande i klinisk praxis - applikationsforskning i antroposofisk vårdmiljö.

Utbildning

Interna och externa kurser, föreläsningar och studiebesök inom cancerrehabilitering samt stressrelaterade sjukdomar och antroposofisk omvårdnad har erbjudits medarbetarna, såväl inom det skolmedicinska paradigmet som den antroposofiska medicinen.

Samtlig personal har under hösten deltagit i utbildning inom dokumentation och journalföring.

En socionom har deltagit i Karolinska Institutets rehabkoordinators-utbildning och en sjuksköterska deltar i kognitiv beteendeterapiutbildning, Institutet för kognitiv psykoterapi Stockholm.

Två läkeerytmister med masterutbildning i läkeerytmi har föreläst utifrån sina studier *”Läkeerytmi hos patienter med utmattningsyndrom, en kvalitativ studie av patienters upplevelser”* och *”Läkeerytmi i Cancerrehabilitering, en kvalitativ studie av patienters upplevelser”*.

Regelbundet sker Introduktionskurser för nyanställda, samt utbildningar inom administration och IT.

Samtliga i ledningsgruppen har deltagit i två utbildningsdagar gällande arbetsmiljö och lagstiftning, inklusive den nya lagstiftningen gällande organisatorisk och social arbetsmiljö via Previa.

Vidarklinikens utbildningsenhet har fortsatt att erbjuda externa läkarkurser i mars och november. Interna och externa kurser i antroposofisk omvårdnad har hållits regelbundet. Utbildningsenheten har också medverkat vid flertal utbildningar som inbjudna föreläsare.

Studiebesök under året

Omvärldsintresset för Vidarkliniken och antroposofisk hälso- och sjukvård har fortsatt varit stort. Vidarkliniken besöktes regelbundet av vård- och omsorgspersonal samt studenter från olika utbildningsområden – universitet, högskolor och folkhögskolor och gymnasieskolor- från såväl Sverige som andra länder.

Kulturprogram

Under vistelsen på kliniken erbjuds patienter deltagande i olika kulturaktiviteter. Eurytmiuppvisningar, berättarkvällar, poesi och föreläsningar runt hälsa och egenvård, samt konserter med externa aktörer och bildbetraktelser av ett givet konstverk var uppskattade aktiviteter under året.

Viktiga händelser

Regeringsbeslut om läkemedel

Osäkerheten var stor under våren inför regeringens beslut om de antroposofiska läkemedlen skulle få fortsatt försäljningstillstånd.

Efter regeringssammanträdet 30 juni kom beskedet om ett förlängt tillstånd för Vidarklinikens försäljning och användning av antroposofiska läkemedel i vården. Beslutet innebär att det skapats möjligheter för Vidarkliniken att, under en femårig omställningsperiod, arbeta mot en långsiktig reglering av läkemedlen i Sverige.

Revisionsrapporter

Två medicinska revisioner genomfördes under våren; Helseplans revision som beställdes av Stockholms Läns Landsting, och Ernst & Youngs revision som beställdes av styrelsen för Stiftelsen Vidarkliniken.

De båda rapporterna redovisade delvis olika resultat.

Ernst & Young skriver i sin rapport, som förutom journalgenomgång och granskning bygger på ca två dagars närvaro på kliniken, att vården fungerar väl men man ser behov av utveckling kring dokumentation och journalföring.

Ernst & Young för också ett intressant resonemang om svårigheten att kategorisera tydliga skolmedicinska kriterier i förhållande till de patientgrupper som tas emot på Vidarkliniken.

Helseplans rapport sammanställdes av företrädare som aldrig besökt Vidarkliniken. Rapporten bygger på granskning av 30 journaler som förts från 2013 till 2015. Liksom Ernst & Young-rapporten skriver de positivt om vården, men uppmärksammar att brister finns i journalföringen. Brister som enligt Helseplans resonemang bidrar till att det är svårt för dem att entydigt säga att skolmedicin utgör grunden på kliniken. Helseplan påtalar att kvaliteten i journalföringen, efter byte av elektroniskt journalsystem, ökat under 2015.

Helseplans rapport medförde att ansvariga inom Vidarkliniken i september skrev en åtgärdsplan till de utvecklingsområden som påtalats i rapporten. Åtgärdsplanen godkändes av tjänstemännen inom Stockholms Läns Landsting och har därefter följts upp via gemensamma möten under hösten.

Avtal upphör

Stockholm Läns Landsting beslutade i juni 2016 att inte förlänga pågående slutenvårdsavtal med de nio månader som var möjligt inom avtalsramen. Som skäl angavs bland annat att det inom det egna landstinget numera finns vård motsvarande avtalet med Vidarkliniken.

Slutenvårdsavtalet pågår därmed till och med mars 2017.

Inte heller det större avtalet med Västra Götalands regionen och Landstinget i Östergötland förlängs efter 2016.

Inför 2017

Avtalet med Stockholms Läns Landstings Specialicerade Onkologiska Rehabilitering, 12-dagars vårdvalsprogram, fortsätter liksom avtalen med region Skåne, Landstingen i Sörmland och Jönköping. Likaså avtalet gällande husläkarmottagningen, Vidar Vårdcentral.

Dialog förs med privata aktörer, försäkringsbolag och arbetsgivare, för att etablera en marknad även utanför landstingen.

Vidarklinikens utbildningsenhet har funnits med som initiativtagare till kurs i integrativ omvårdnad; ”*Skapande, existentiell och estetisk vård*”, som kommer att starta inom Karolinska Institutets regi. Kursen skall till större delen vara förlagd till Vidarkliniken.

Femårsöversikt, Vidarkliniken & Vidar Vårdcentral

	2016	2015	2014	2013	2012
Vårdarbete & Patientunderlag, Vidarkliniken					
Remissflöde	1 153	1 365	1 291	1 215	992
Vårdtillfälle	657	697	640	569	618
Vårddygn	12 029	12 507	12 324	11 339	11 247
Vårdtid	18,3	18,3	19,3	19,8	18,5
Vårdarbete & Patientunderlag, Vidar Vårdcentral					
Antal listade husläkarpatienter	5 200	5 138	4 527	4 533	4 550
Antal läkarbesök/månad	764	769	762	684	743
Ekonomisk ställning					
Nettoomsättning (tkr)		65 742	64 876	58 183	56 647
Årets resultat	-4 374	-3 575	10 992	-3018	-741
Soliditet %	26%	45%	64%	32%	45%
Medelantalet anställda *)	92	93	97	100	105

*) Omräknat till heltidstjänster

